

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. MHALLEF
JACQUELINE PADOVANI GRIMA LL.D. LL.M. (IMLI)**

Seduta ta' l-Erbgha 17 t'Ottubru, 2018

Rikors Numru : 896/2015 JPG

Kawza Numru : 1

**Fl-Atti tal-Mandat ta' Arrest ta'
Ingenji tal-Ajru [Kawtelatorju] Numru
1043/2015 mahrug fis-27 ta' Gunju,
2015 fl-ismijiet:**

**Dr. Ali Hassan ElShanti [Passaport
Libjan Numru – C2G39NK9] in
rapprezentanza ta' United Aviation
Company Spa (Libya Company Re.
Number 65991), Mittiga International
Airport, P.O Box 91637, Tripoli**

Vs

**Shaker Own li b'digriet tal-1 ta' Lulju
2014 gie nominat bhala kuratur
deputat sabiex jirraprezenta lill-
kumpanija estera EACS – Executive**

**Authority for Air Cargo and Special
Flights ta' Tripoli International
Airport, East Gate, Tripoli, Libya**

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ta' Dr. Ali Hassan ElShanti [Passaport Libjan Numru – C2G39NK9] in rappreżentanza ta' United Aviation Company Spa (Libya Company Re. Number 65991), datat 24 ta' Settembru, 2015, a fol 1 et seqq, li jaqra hekk:

- 1. Illi fuq talba tal-esponenti noe, din l-Onorabbli Qorti kienet ordnat il-hrug ta' mandate kawtelatorju ta' arrest tal-ajruplan bin-numru ta' registrazzjoni 5A-UAB tal-marka Bombardier Global 5000 bin-numru tas-serje MDN 9285;*
- 2. Illi mis-27 ta' Gunju 2015, data tal-hrug tal-imsemmi mandat, l-imsemmi ajruplan qieghed jinzamm gewwa l-Ajruport Internazzjonali ta' Malta, tahtt il-pussess u l-kontroll tal-Awtorita tat-Trasport f'Malta bhala l-awtorita kompetenti ai termini tad-disposizzjonijiet tal-Artikolu 865C(2) tal-Kapitolu 12;*
- 3. Illi fejn si tratta ta' ingenji tal-ajru li jkunu out of service ghal tul ta' zmien, huwa necessarju, ghal preservazzjoni tal-istess, li tigi adoperata w implementata sistema regolari ta' manutenzjoni tal-istess u dana kif jirrizulta ahjar mill-Aircraft Maintenance Manual tal-ingenji tal-ajru tat-tip Bombardier Global 5000 (hawn anness u markat Dok A);*
- 4. Ilil l-esponenti noe ghandu interess li l-ajruplan jinzamm fi stat tajjeb ta' manutenzjoni, li jipprevjeni d-deterjorazzjoni tal-istess u li jiehu l-prekawzjonijiet mehtiega necessarji sabiex jassigura ruhu li l-ajruplan li gie arrestat ma ssirlu l-ebda hsara;*
- 5. Illi maghdud ma' dan il-ligi stess tikkontempla l-preservazzjoni ta' ingenji arrestati meta tistabilixxi fl-artikolu 865C(4) li "l-ispejjez kollha li jkunu mehtiega ghall-preservazzjoni tal-ingenji tal-ajru arrestat ghandhom, mill-mument meta l-mandat ta' arrest jigi notifikat lill-Awtorita' ghat-Trasport*

f'Malta, jithallsu mill-parti li tkun harget il-mandat, minghajr hsara ghad-dritt li tigbor lura dawk l-ispejjez flimkien mal-pretensjoni taghha”;

6. Illi l-esponenti noe jiddikjara ghal kull buon fini li din il-manutenzjoni ser issir tramite l-Mediterranean Aviation Company Limited li hija socjeta' registrata f'Malta u li hija awtorizzata dabiex tikkonduci u timplimenta sistemi ta' manutenzjoni mill-European Aviation Safety Agency u mill-Federal Aviation Administration Repair Station tal-Istati Uniti;

Ghaldaqstant l-esponenti noe jitlob bir-rispett lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tawtorizzah jimplimenta sistema ta' manutenzjoni regolari tal-ajruplan bil-marka ta' registrazzjoni 5A-UAB tal-marka Bombardier Global 5000 bin-numru tas-serje MSN 9285 li jinstab mizmum gewwa l-Ajruport Internazzjonali ta' Malta taht il-mandat ta' arrest fuq citat, u dana dejjem taht dawk il-provvedimenti li din l-Onorabbli Qorti jidhrilha xierqa u opportuni.

Rat li l-atti tar-rikors promotur, d-digriet u tal-avviz tas-smiegh gew debitament notifikati skond il-ligi;

Rat illi fil-verbal tat-28 ta' Ottubru, 2015, il-partijiet ikkonfermaw illi MCM Maintenance Centre Malta Limited ghandha tghati stima tax-xoghol ta' manutenzjoni, cioe' *routine maintenance* check taz-zewg ajruplani meritu tar-rikorsi promotorji qabel ma jintrabtu illi c-xoghol tal-maintenance isir ghand din is-socjeta';

Dr. De Marco talab ukoll li kemm l-awtorita' intimata kif ukoll is-socjeta MCM jobbligaw rwiehhom illi l-mument li l-manutenzjoni tal-istess ajruplani titlesta, l-istess ajruplani jirritornaw fil-post attwali tagghom u jibghqu taht kontroll tat-Transport Malta. Irriserva d-dritt ukoll li x-xoghol ta' manutenzjoni isir taht supervizjoni ta' espert nominat minn din il-Qorti. (Vide fol 25)

Rat illi Dr. Lanzon pprezentat zewg stimi li huma mmarkati bhala DOK PL1 u DOK PL2. Ir-rikorrenti gibdet l-attenzjoni tal-Qorti li l-istimi inhargu f'isem Shaker Own izda mhux f'isem il-Qorti jew f'isem ir-rikorrenti. (Vide fol 28)

Rat illi Dr. De Marco ghar-rikorrenti talab lill-Qorti illi l-istima ghandha tkun ghall-

maintenance preservation procedure. (Vide fol 39)

Rat illi Dr. De Marco nforma lill-Qorti illi se jkunu r-rikorrenti li ser jhallsu l-ispejjez relatati mal-preservazzjoni tal-ajruplani in vista li dan sar fuq talba taghhom. (Vide fol 40)

Rat illi fil-verbal tat-12 ta' Dicembru, 2017, l-avukati difensuri jaqblu illi kopja formali ix-xhieda ta' Helga Mizzi Director Foreign Affairs (Malta) mgħotija fis-seduta tas-26 ta' Jannar, 2017, fil-kawza Nru 698/2015 SM, għandha tigi prodotta biex tigi nserita f'dan il-process. (Vide fol 56).

Rat id-digriet tal-20 ta' Gunju 2018, fejn il-Qorti ordnat l-isfilz tax-xhieda ta' Shaker Own. (Vide fol 81)

Semgħet ix-xhieda bil-gurament;

Rat id-dokumenti eżebiti u l-atti kollha tal-kawza;

Semgħet it-trattazzjoni mid-difensuri tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Dr. Pio Valletta xehed a fol 137 *et seqq* illi hu kien ircieva struzzjonijiet dwar dawn il-kawzi mingħand Shaker Own li kien id-direttur generali tal-Executive Authority for Special Flights. Zied illi dak iz-zmien, il-gvern fil-Libya kien il-gvern ta' Tobrouk, li eventwalment gie ezawtorat u l-gvern sar dak immexxi mill-Prim'Ministru Sarraj. Spjega illi għalhekk kien ikkomunika miegħu certu Gamudi tramite *email* illi kienu gejjin Malta għaliex xtaqu xi nformazzjoni mingħandu rigward dwar il-kazijiet u għalhekk kienet saret laqgħa f'Mejju tal-2017. Qal illi pero Shaker Own baqa' jinsisti illi l-Executive Authority for Special Flights taqa' taht il-kontroll tal-gvern ta' Tobrouk u li allura Gamudi m'huwiex il-legittimu rapprezentant tagħha. Spjega li għalhekk waqt il-laqgħa, għal liema kien attenda wkoll rapprezentant tal-Ministeru tal-Afarijiet Barranin fil-Libja, hu kien talab illi jingħata komunikazzjoni minn dan il-Ministeru lil Ministeru tal-Affarijiet Barranin Malti rigward min verament hu il-legittimu rapprezentant tal-Executive Authority for Special Flights sabiex hu ikollu f'idejh document ufficjali, izda din il-komunikazzjoni qatt ma waslet. Xehed li għalhekk m'hemmx kjarazza għaliex illum il-gurnata il-Libja hija gvernata minn erba' jew

hames gvernijiet u hadd ma jaf min huwa effettivament l-gvern tal-Linja.

In kontro-ezami a fol 138 *et seqq* xehed illi ghalih mhux bizzejjed li jiltaqa' ma Gaumdi ghaliex hu ma jafux u ghalhekk ghandu bzonn ta' komunikazzjoni ufficjali. Ikkonferma illi rcieva l-email immarkata bhala MDM1 tas-16 ta' Novembru 2016 u kkonferma wkoll li huwa ma kienx wiegeb din l-email. Spjega li dan kien ghaliex huwa ma jafx lil Gamudi, u zied li hu stess kien baghat sitt emails lil Gamudi li baqghu minghajr twegiba.

Khalil Taher Elgamudi xehed a fol 141 *et seqq* illi huwa l-General Manager ta' Air Cargo and Special Flights, maghrufa wkoll bhala EACS. Xehed illi hu kien gie appuntat f'din il-posizzjoni mill-Prim'Ministru tal-Gvern tal-Akkordju Nazzjonali tal-Libja, Fayez Al-Sarraj, u ilu f'din il-posizzjoni mill-1 ta' Novembru 2016. Xehed illi dan huwa l-Gvern li huwa rikonoxxut minn-Nazzjonijiet Uniti. Spjega illi l-funzjoni tal-Executive Authority, li topera minn Tripoli, hija illi tipprepara u tmanti l-ajruplanti ghas-servizz tal-awtoriza nazzjonali, u cioe ghal Prim Ministru u l-ministri tal-kabinet ghat-titjiriet tagghom. Qal illi l-General Manager ta' qablu kien Gamil Shebana li kien gie appuntat fl-ahhar tal-2015, u qablu kien Shaker Own. Qal illi Shaker Own m'ghadux impjegat mal-Executive Authority, u li filfatt kien sparixxa meta kien gie deciz li jinbidel il-General Manager sabiex minfloku jsir Gamil Shebana.

Spjega li meta sar General Manager hu kien ghamel dikjarazzjoni iffirmata minnu u mic-Chairman tal-United Aviation, u approvata mill-Prim'Ministru Fayez Al-Sarraj, data 16 ta' Novembru 2016 (Dok KTE1) u baghtuha lill-avukat Dr. Pio Valletta, u kien talbu sabiex iwaqqa' l-kawza u jirritorni l-ajruplan in kwistjonilil United Aviation. Muri dan id-dokumenti, a fol 155, gharaf il-firma tieghu, il-firma tac-chairman tal-United Aviation u l-firma tal-Prim Ministru. Spjega illi ghalhekk illum il-gurnata l-Executive Authority tirrikonoxxi illi dawn l-ajruplani m'humiex proprjeta tal-Executive Authority izda ta' United Aviation Company. Zied illi din il-kumpanija hija s-sid irregistrat mac-Civil Aviation ta' Tripoli. Ikkonferma illi Executive Authority m'ghandha l-ebda oggezzjoni illi United Aviation tiehu lura l-pussess ta' dawn l-ajruplani.

Idris Ateia Ramadan Kashker xehed a fol 148 *et seqq* illi huwa c-Chairman tal-Bord tad-Diretturi ta' United Aviation, u ilu jokkupa din il-posizzjoni sa mill-ahhar tal-2012. Spjega illi United Aviation hija effettivament il-proprjeta tal-Istat Libjan. Qal ukoll illi l-gvern Libjan li huwa rikonoxxut huwa dwar tal-Akkordju Nazzjonali. Ix-xhud gharaf il-firma tieghu fuq Dok

KTE1 u s-sigil tal-United Aviation. Gharaf ukoll il-firma ta' Gamudi u tal-Prim Ministru Sarraj. Xehed illi l-ajruplan in kwistjoni gie ufficjalment ritornat lis-socjeta rikorrenti, kemm konvenzjonalment u kif ukoll bil-ligi, izda s-socjeta rikorrenti ghad m'ghandiex il-pusses tieghu peress illi ghadu jinsab taht mandat t'arrest hawn Malta.

In kontro-ezami qabel illi dawn il-mandati inhargu ghaliex hemm pretensjonijiet ta' natura pekunarja in rispett ghas-servizzi resi, izda zied illi s-socjeta rikorrenti hija disposta li thallas.

Ikkonsidrat;

Dan huwa provvediment wara talba maghmula mis-socjeta rikorrenti sabiex din il-Qorti tawtorizzaha timplimenta sistema ta' manutenzjoni regolari tal-ajruplan bil-marka ta' registrazzjoni 5A-UAB tal-marka Bombardier Global 5000 bin-numru tas-serje MSN 9285 li jinstab mizmum gewwa l-Ajruport Internazzjonali ta' Malta taht il-mandat ta' arrest fl-atti ta' liema gie ntavolat dan ir-rikors. Is-socjeta ntimata minn naha taghha rrispondiet illi hija m'ghandha l-ebda oggezzjoni ghal din it-talba, izda resqet oggezzjoni biss fir-rigward ta' liema kumpanija ghandha tkun awtorizzata li taghmel il-manutenzjoni rikjesta.

Il-Qorti rat illi fis-sottomissjonijiet tieghu, l-abbli difensur ghall-intimat noe argumenta illi galadarba l-awtorita ntimata hija awtorita tal-gvern Libjan skont id-dritt internazzjonali hija mmuni minn kull azzjoni civili. Issottometta wkoll illi din l-immunita setghat validament titqajjem fi stadju ta' sottomissjonijiet finali ghaliex hawnhekk si tratta ta' stat sovrani u ghaldaqstant dawn il-proceduri jippekkaw f'dan l-element.

Il-Qorti rat li ma tresqet l-ebda eccezzjoni fir-risposta fis-sens illi din il-Qorti m'ghandiex il-gurisdizzjoni sabiex tiddetermina t-talba tas-socjeta rikorrenti ghaliex il-kumpanija ntimata hija awtorita, jew proprjeta tal-Istat Libjan li tgawdi minn immunita skont id-dritt internazzjonali. Illi pero, ikkonsidrat l-importanza tal-principju tal-immunita tal-Istati sovrani mill-gurisdizzjoni tal-Qrati barranin, hija l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti illi ghandu jigi determinat jekk il-kumpanija ntimata, bhala kumpanija statali, hijiex immuni ghal dawn il-proceduri.

Il-Qorti taghraf illi l-immunita tal-istati sovrani mill-gurisdizzjoni tal-Qrati barranin hija bbazata fuq id-dottrini fondamentali fid-dritt internazzjonali pubblika illi *par in parem non habet imperum*. Fid-dritt Ingliz, din id-dottrina tinsab abbracjata mill-Qrati fejn intqal illi

“The courts of a country will not implead a foreign sovereign, that is, they will not by their process make him against his will a party to legal proceedings whether the proceedings involve process against his person or to seek to recover from him specific property or damages.”¹
[enfasi ta’ din il-Qorti]

Il-Qorti taghraf illi fis-sistema legali Maltija m’hemmx ligi illi tirregola l-gurisdizzjoni tal-Qrati Maltin f’litigji li jinvolvu Stati barranin jew il-proprjeta taghhom, u li Malta m’hi jiex lanqas *signatory* tal-United Nations Convention on the Immunity of States and their Property. F’dan ir-rigward il-Qorti taghmel referenza ghas-sentenza moghtija minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **AWT Handels Gesellschaft mbH kif rappreżentata lokalment mill-mandatarju taghha Dottor Louis Cassar Pullicino v Il-bastiment M/V Dmitriy Polujan et** deciza fl-1997² fejn il-Qorti kienet ghamlet analizi tal-prattika tal-Qrati Inglizi ghad-determinazzjoni ta’ jekk il-Qorti ghandiex gurisdizzjoni fuq Stat barrani jew le. Dan sar fid-dawl ta’ dak li kien intqal fis-sentenza fl-ismijiet **Callus vs Paris** deciza minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-1969, u cioe illi:

“Sakemm il-principji acċettati u applikati mill-Qrati taghna fuq il-bazi tad-dritt pubbliku Ingliz ma gewx opposti mill-Kostituzzjoni u huma kompatibbli maghha jew ma’ xi ligi ohra ta’ Malta, ma ghandhomx bla raguni jigu mwarrba.”

Fil-fehma tal-Qorti, tal-kumpanija ntimata ma setghatx tqajjem kwistjonijiet ta’ immunita ta’ Stat Sovran, meta fir-risposta taghha s-socjeta ntimata kjarament issottomettiet ruhha ghal gurisdizzjoni ta’ din il-Qorti. Fil-fehma tal-Qorti, huwa car illi s-socjeta ntimata ssottomettiet ruhha ghal gurisdizzjoni ta’ din il-Qorti ghaliex fir-risposta taghha hija ecepjet illi m’hi jiex qed topponi t-talba tas-socjeta rikorrenti, izda kienet qed topponi biss illi l-manutenzjoni necessarja ssir minn Mediterranean Aviation Company Limited. Ghalhekk huwa car li s-socjeta’ ntimata m’hi jiex qed tigi kostretta ssir parti f’dawn il-proceduri kontra r-rieda taghha.

Illi l-Qorti hija tal-fehma inoltre illi huwa mportanti illi zzomm quddiem ghajnejha wkoll il-htigijiet tal-ajruplan sabiex dan jibqa *air worthy*. It-talba li trid tigi determinata minn din il-

¹ The Cristina, England, [1938] AC 485, 490; 9 AD 250, 252.

² Kollezjoni ta’ Decizjoni tal-Qrati Superjuri ta’ Malta, Vol. LXXXI, Pt. III, 315. [sentenza mhux ippubblikata online].

Qorti hija biss ghall-manteniment tal-ingenji tal-arju maqbuda hawn Malta b'mandat t'arrest kawtelatorju. Ghalhekk il-Qorti m'hijiex hija mitlub sabiex tiddetermina jekk dawn il-mandati ghandhomx jibqghu in sehh, u lanqas m'hi qed tigi mitluba sabiex tordna xi mizuri addizzjonali.

Il-Qorti ghalhekk tqis illi t-talba tas-socjeta rikorrenti timmerita li tigi milqugha. Il-manutenzjoni perjodika ta' ingenji tal-ajru hija ndispensabli sabiex ic-certifikazzjoni taghhom tibqa' valida, u sabiex il-kondizzjoni taghhom tibqa' tajba. Ghalhekk huwa car illi li kieku l-Qorti jkollha tichad it-talba tas-socjeta rikorrenti, kull ma jkun qed isir huwa li possibilment jigi arrekat dannu lil dawn l-ingenji tal-ajru, haga li zgur l-ebda wahda mill-partijiet ma trid. Illi pero, stante illi fl-atti tal-kawza hemm biss prova illi hija M.C.M. Maintenance Centre Malta Limited illi hija awtorizzata sabiex taghmel manutenzjoni fuq il-Bombardier Global 5000, u m'hemmx prova illi Mediterranean Aviation Company Limited ghandha wkoll din l-awtorizzazzjoni, il-Qorti tqis illi l-manutenzjoni ghandha ssir minn M.C.M. Maintenance Centre Malta Limited.

Ghal dawn il-motivi, il-Qorti taqta' u tiddeciedi billi tilqa t-talba tas-socjeta rikorrenti u tawtorizzah jimplimenta sistema ta' manutenzjoni regolari tal-ajruplan bil-marka ta' registrazzjoni 5A-UAB tal-marka Bombardier Global 5000 bin-numru tas-serje MSN 9285 li jinstab mizmum gewwa l-Ajruport Internazzjonali ta' Malta taht il-mandat ta' arrest ta' Ingenji tal-Ajru [Kawtelatorju] Numru 1044/2015 mahrug fis-27 ta' Gunju, 2015, b'dan illi, din il-manutenzjoni regolari ghandha ssir minn M.C.M. Maintenance Centre Malta Limited, u dan a spejjez tas-socjeta rikorrenti.

Spejjez jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

Moqrija

Mhallef Jacqueline Padovani Grima LL.D. LL.M. (IMLI)

Lorraine Dalli

Deputat Registratur